

Hantering av personuppgifter vid examensarbete vid Musikhögskolan i Malmö

Vad är GDPR?

Dataskyddsförordningen GDPR (The General Data Protection Regulation) är till för att skydda enskilda individers grundläggande rättigheter och friheter, särskilt deras rätt till skydd av *personuppgifter*. GDPR gäller i hela EU och går över enskilda länders lagstiftning. I Sverige ersätter GDPR den tidigare personuppgiftslagen (PUL). På Datainspektionens hemsida finns mer utförlig information om vad GDPR innebär: <https://www.datainspektionen.se/lagar--regler/dataskyddsförordningen/>

Den europeiska dataskyddsförordningen tillsammans med ett antal svenska lagar kopplade till denna ställer hårda krav på att allt arbete med personuppgifter utförs korrekt. Om du som student tänker använda personuppgifter för ditt examensarbete finns det därför mycket att tänka på. Denna text ger en kort genomgång av de steg som är nödvändiga för att hanteringen av personuppgifter ska bli korrekt. Utöver de regler som gäller för personuppgifter kan det, beroende på vad du avser att behandla, finnas ytterligare regler att ta hänsyn till att du bör därför ha en övergripande diskussion med din handledare om vilken information som ska hanteras och planera därefter.

Vad är en personuppgift?

Som personuppgift räknas varje uppgift som direkt eller indirekt kan knytas till en levande person. Vanliga personuppgifter är till exempel personnummer, namn, mailadress, telefonnummer, bilder av personer, ljudupptagningar av personer. Det kan också röra sig om kombinationer av uppgifter som inte var och en för sig kan identifiera en levande människa men som sammantaget pekar ut en enskild. En sådan kombination kan vara ålder ihop med arbetsplats.

Den undersökning som ska göras kanske kan utföras utan att personuppgifter behandlas och då är detta att föredra. Om du inte behandlar personuppgifter gäller kraven i dataskyddsförordningen inte, vilket gör arbetet lättare.

Vad är en känslig personuppgift?

Uppgifter om etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse, medlemskap i fackförening, genetiska och biometriska uppgifter samt uppgifter om en persons hälsa (t ex information om diagnoser eller funktionsnedsättning), sexualliv eller sexuella läggning. Dessa bör aldrig samlas in i examensarbeten.

Vad gäller för examensarbetet?

Nedan har vi sammanfattat vad ni bör tänka på som student som skriver examensarbete inom ämneslärarutbildningen eller kompletterande pedagogisk utbildning, samt vilka åtgärder som behöver vidtas före, under och efter insamlingen av material till examensarbetet. Eftersom GDPR handlar om enskilda individers personuppgifter, rör dessa åtgärder examensarbeten som på något sätt omfattar nu levande individer som informanter. Text- och dokumentstudier omfattas således i normalfallet inte (dock omfattas studier av t ex debatter på sociala medier).

Samtyckesblanketter

- Använd eller utgå ifrån Musikhögskolan i Malmös egen samtyckesblankett (se bilagor) för examensarbetet och lämna till samtliga tilltänkta informanter samt barns vårdnadshavare.
- På samtyckesblanketterna ska framgå exakt vilka personuppgifter som är tänkt att samlas in.
- Samtyckesblanketterna ska godkännas av handledaren för examensarbetet innan de skickas ut till informanter och vårdnadshavare.
- Undertecknade samtyckesblanketter är personuppgifter och ska därför snarast möjligt lämnas till handledaren. Handledaren ansvarar för att ifyllda blanketter förvaras oåtkomligt under arbetets gång samt förstörs efter examination.

Intervjuer och observationer

- Endast barn vars samtliga vårdnadshavare har skrivit under samtyckesblanketten och som själv har godkänt medverkan, får intervjuas och/eller observeras.
- Om intervjuer spelas in och observationer filmas kan du med fördel göra det med hjälp av lånad utrustning från MHMS teknikavdelning. Filerna med inspelningar ska flyttas över till din dator med hjälp av överföringskabel eller USB och raderas därefter från inspelningsutrustningen. Filerna får inte mailas eller läggas i Box, Dropbox, Google drive eller dylik molntjänst.
- Om fältanteckningar förs ska personuppgifter undvikas i högsta möjliga mån.
- Undvik så långt möjligt att nämna namn och andra personuppgifter i intervjuerna (uppmuntra t ex informanterna att prata om fenomen istället för personer).
- Vid transkribering ska personuppgifter förekomma i så låg grad som möjligt, samt avidentifieras. Inga känsliga personuppgifter får förekomma.

Examensarbetet

- Inga personuppgifter som på något sätt, direkt eller indirekt, kan härledas till en nu levande person får förekomma i examensarbetet.
- När examensarbetet är godkänt ska allt material som insamlats in till det raderas. Materialet får inte användas i något annat syfte eller för någon annan studie.

Checklista

Steg 1: Måste personuppgifter behandlas?

Den första frågan är om det verkligen är nödvändigt att behandla personuppgifter? Den undersökning som ska göras kanske kan utföras utan att personuppgifter behandlas och då är detta att föredra. Om du inte behandlar personuppgifter gäller kraven i dataskyddsförordningen inte, vilket gör arbetet lättare. Det är dock viktigt att komma ihåg att som personuppgift räknas all information som direkt eller indirekt kan knytas till en levande människa vilket gör att det inte bara är sådant som namn, personnummer, DNA eller porträttfoto som är en personuppgift utan det kan även vara en kombination av mer anonyma uppgifter som sammantaget gör det möjligt att identifiera en enskild person.

Steg 2: Definiera syftet med behandlingen och vilka uppgifter som måste samlas in

Innan det praktiska arbetet är det viktigt att göra klart vilka uppgifter som ska samlas in och varför. För dig som ska göra ett examensarbete är detta inte någon svår uppgift utan syftet med behandlingen är helt enkelt att kunna utföra den undersökning som är nödvändig för att underbygga ditt arbete, men det är viktigt att du tänker igenom och formulerar syftet såväl som du är klar över vilken information som är nödvändig för att nå det.

Steg 3: Bestäm hur informationen ska förvaras och hanteras säkert under arbetet

Insamlad information måste behandlas på ett säkert sätt. Att förvara insamlade personuppgifter i din hemkatalog är att rekommendera. Hemkatalogen har tillräcklig säkerhet även för känsliga personuppgifter (som känsliga personuppgifter räknas uppgifter om etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse, medlemskap i fackförening, genetiska och biometriska uppgifter samt uppgifter om en persons hälsa, sexualliv eller sexuella läggning). Universitetet tillhandahåller tjänster som kan vara praktiska för personuppgifter som inte är känsliga arbetet, exempelvis Box och Sunet Survey. Tjänster som Dropbox, Google docs och iCloud får inte användas för personuppgifter.

Steg 4: Bestäm vilka delar av informationen som ska raderas respektive bevaras när arbetet är klart

Personuppgifter får inte bevaras längre tid än vad som är nödvändigt och ska raderas när de inte längre behövs. Samtidigt kan det finnas delar av informationen som måste bevaras för att kunna styrka slutsatserna i examensarbetet eller för att de är nödvändiga för framtida behandlingar. Innan det praktiska arbetet startar är det därför viktigt att bestämma vad som ska hända med de insamlade personuppgifterna efteråt. Vilka uppgifter ska arkiveras respektive tas bort (gallras)? Under arbetets gång kan det finnas anledning att ompröva den ursprungliga planen men det är viktigt att det finns en grundläggande plan, inte minst för att kunna besvara frågor från informanterna (personerna vars uppgifter samlas in).

Steg 5: Inhämta samtycke

Personuppgifter får endast behandlas om det finns laglig grund för behandlingen. Dataskyddsförordningen anger ett antal grunder som betraktas som tillåtna men för ett examensarbete är det i praktiken endast samtycke som kan komma ifråga. Du behöver ha samtycke från den personen för att behandla en personuppgift om denne. Att ge sitt samtycke innebär att den personen ger sitt aktiva godkännande till behandlingen.

Detta innebär i praktiken att du talar om:

- vilka uppgifter du vill samla in
- vad de ska användas till och av vem/vilka
- hur länge uppgifterna ska användas
- att det finns möjlighet att begära att få se den insamlade informationen
- att personen har rätt att när som helst återkalla sitt samtycke
- att det finns möjlighet att vända sig till dataskyddsombudet vid Lunds universitet med klagomål.

Efter det att personen har tagit del av informationen kan hen ge sitt samtycke till behandlingen och det är då tillåtet att behandla uppgifterna. Viktigt att veta om samtycke är att det ska dokumenteras och sparas så att det kan plockas fram vid behov och att informanten har rätt att när som helst återkalla sitt samtycke. Samtycket ska därför göras skriftligt (även digital signering går bra) och Musikhögskolan har färdiga samtyckesblanketter som du kan använda (se bilagor).

Steg 6: Samla in och behandla det insamlade materialet

Under förutsättning att de tidigare stegen har utförts är detta ett formellt enkelt steg som inte kräver några ytterligare åtgärder. Samtidigt är detta i praktiken det huvudsakliga arbetet. Informera informanterna och samla in de nödvändiga personuppgifterna. När alla tidigare steg har utförts kan du behandla personuppgifterna på ett korrekt sätt.

Steg 7: Arkivera eller radera materialet

Materialet som behandlats ska nu antingen föras över för arkivering eller raderas enligt vad du beslutade i steg 4.

MUSIK-
HÖGSKOLAN
I MALMÖ

På ämneslärarutbildningen vid Musikhögskolan i Malmö skriver studenterna ett examensarbete på avancerad nivå. I detta arbete ingår att göra en egen vetenskaplig studie, utifrån en fråga som kommit att engagera studenterna under utbildningens gång. Till studien samlas ofta material in vid skolor, i form av t ex intervjuer och observationer. Examensarbetet motsvarar 15 högskolepoäng, och utförs under totalt 10 veckor. När examensarbetet blivit godkänt publiceras det i er LUP. Det är Lunds universitets plattform för registrering och visning av publikationer som produceras av universitetets studenter.

Datum

Samtycke till medverkan i examensarbete

Inled med att presentera dig själv, berätta att du är student på ämneslärarutbildningen, på vilken termin du studerar samt när du kommer att ta din examen. Berätta att du har inhämtat skolans godkännande till att genomföra studien.

Beskriv att det handlar om ett examensarbete, och vad för typ av studie det är du ska göra. Beskriv vad det du kommer att fokusera vid materialinsamlingen (t ex elevers kunskaper, samspel, kommunikation) samt i vilka situationer du kommer att följa deltagarna (t ex i klassrummet, i korridorerna).

Beskriv på vilket sätt deltagarna kommer att involveras i studien, samt vilka personuppgifter som är tänkta att samlas in (t ex namn, ålder, foto eller ljudupptagning av personer).

Beskriv hur dokumentationen kommer att gå till (t ex via ljudinspelning, fotografering eller fältanteckningar) och med vilken utrustning det sker. Beskriv vem/vilka som kommer att kunna ha tillgång till/kunna begära att få se det insamlade materialet (handledare och examinator).

Påtala att allt insamlat material och personuppgifter samt samtyckesblanketterna förvaras oåtkomligt på Musikhögskolan i Malmö.

Hänvisa, gärna med länk, till [Vetenskapsrådets forskningsetiska principer](#), och förklara att och hur ditt projekt utgår från dessa principer i bl a följande avseenden:

- medverkan baseras på samtycke och detta samtycke kan när som helst återkallas. Alla som tillfrågas har alltså rätt att tacka nej till att delta, eller (om de först tackar ja) rätt att avbryta sin medverkan när som helst, utan några negativa konsekvenser.
- deltagarna kommer att avidentifieras i det färdiga arbetet.
- materialet kommer enbart att användas för aktuell studie och kommer att förstöras när denna är examinerad.

.....
Studentens underskrift och namnförtydligande

Kontaktuppgifter till student (tfn nr, e-mail):

.....

Ansvarig handledare på Musikhögskolan i Malmö:

.....

Härmed samtycker jag till att medverka i ovan beskrivna examensarbete, samt bekräftar att jag tagit del av informationen om Musikhögskolan i Malmös behandling av personuppgifter, och [Vetenskapsrådets forskningsetiska principer](#), som säger att

- medverkan baseras på samtycke och detta samtycke kan när som helst återkallas. Alla som tillfrågas har alltså rätt att tacka nej till att delta, eller (om de först tackar ja) rätt att avbryta sin medverkan när som helst, utan några negativa konsekvenser.
- deltagarna kommer att avidentifieras i det färdiga arbetet.
- materialet kommer enbart att användas för aktuell studie och kommer att förstöras när denna är examinerad.

Namn:.....

Namnförtydligande:.....

Dagens datum:.....

På ämneslärarutbildningen vid Musikhögskolan i Malmö skriver studenterna ett examensarbete på avancerad nivå. I detta arbete ingår att göra en egen vetenskaplig studie, utifrån en fråga som kommit att engagera studenterna under utbildningens gång. Till studien samlas ofta material in vid skolor, i form av t ex intervjuer och observationer. Examensarbetet motsvarar 15 högskolepoäng, och utförs under totalt 10 veckor. När examensarbetet blivit godkänt publiceras det i er LUP. Det är Lunds universitets plattform för registrering och visning av publikationer som produceras av universitetets studenter.

Datum

Samtycke till elevers medverkan i examensarbete

Inled med att presentera dig själv, berätta att du är student på ämneslärarutbildningen, på vilken termin du studerar samt när du kommer att ta din examen. Berätta att du har inhämtat skolans godkännande till att genomföra studien.

Beskriv att det handlar om ett examensarbete, och vad för typ av studie det är du ska göra. Beskriv vad det du kommer att fokusera vid materialinsamlingen (t ex elevers kunskaper, samspel, kommunikation) samt i vilka situationer du kommer att följa deltagarna (t ex i klassrummet, i korridorerna).

Beskriv på vilket sätt deltagarna kommer att involveras i studien, samt vilka personuppgifter som är tänkta att samlas in (t ex namn, ålder, foto eller ljudupptagning av personer).

Beskriv hur dokumentationen kommer att gå till (t ex via ljudinspelning, fotografering eller fältanteckningar) och med vilken utrustning det sker. Beskriv vem/vilka som kommer att kunna ha tillgång till/kunna begära att få se det insamlade materialet (handledare och examinator).

Påtala att allt insamlat material och personuppgifter samt samtyckesblanketterna förvaras oåtkomligt på Musikhögskolan i Malmö.

Hänvisa, gärna med länk, till Vetenskapsrådets forskningsetiska principer ([God forskningssed 2017](#)), och förklara att och hur ditt projekt utgår från dessa principer i bl a följande avseenden:

- medverkan baseras på samtycke och detta samtycke kan när som helst återkallas. Alla som tillfrågas har alltså rätt att tacka nej till att delta, eller (om de först tackar ja) rätt att avbryta sin medverkan när som helst, utan några negativa konsekvenser.
- deltagarna kommer att avidentifieras i det färdiga arbetet.
- materialet kommer enbart att användas för aktuell studie och kommer att förstöras när denna är examinerad.

.....
Studentens underskrift och namnförtydligande

Kontaktuppgifter till student (tfn nr, e-mail):

.....

Ansvarig handledare på Musikhögskolan i Malmö:

.....

Härmed samtyckes till att nedanstående elev(er) får medverka i ovan beskrivna examensarbete, samt bekräftas att vi som vårdnadshavare har tagit del av informationen om Musikhögskolan i Malmös behandling av personuppgifter, och [Vetenskapsrådets forskningsetiska principer](#), som säger att

- medverkan baseras på samtycke och detta samtycke kan när som helst återkallas. Alla som tillfrågas har alltså rätt att tacka nej till att delta, eller (om de först tackar ja) rätt att avbryta sin medverkan när som helst, utan några negativa konsekvenser.
- deltagarna kommer att avidentifieras i det färdiga arbetet.
- materialet kommer enbart att användas för aktuell studie och kommer att förstöras när denna är examinerad.

Elevens namn:.....

Skola:.....

Dagens datum:.....

.....
Namn, vårdnadshavare 1

.....
Namn, vårdnadshavare 2

Vid gemensam vårdnad måste båda vårdnadshavare underteckna blanketten